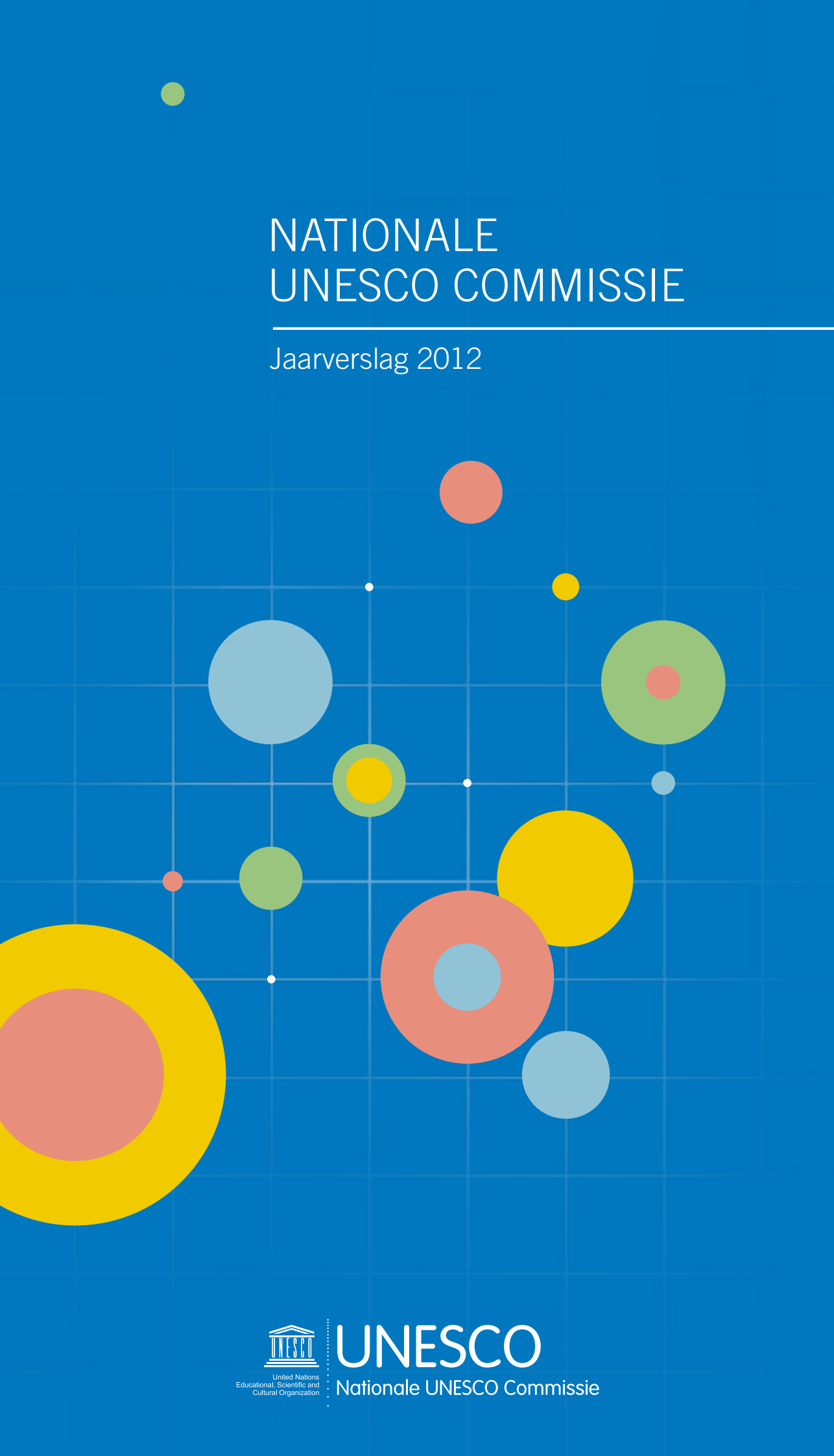

The background is a solid blue color with a light blue grid pattern. Scattered across the grid are various circles of different sizes and colors, including yellow, red, green, and light blue. Some circles are solid, while others are concentric. A small green circle is located in the top left corner.

NATIONALE UNESCO COMMISSIE

Jaarverslag 2012

NATIONALE UNESCO COMMISSIE

Jaarverslag 2012

(CC Flickr/fras1977)

Inhoud

Voorwoord	5
THEMA ONDERWIJS	6
THEMA WETENSCHAP	11
THEMA CULTUUR	14
THEMA COMMUNICATIE EN INFORMATIE	19
THEMA CONFLICT, CRISIS EN TRANSITIE	22
Algemeen	27
Activiteitenoverzicht	30
Samenstelling Commissie	31
Themagroepen	32
Colofon	34

Voorwoord

How do organisations born from the experience of the Second World War contribute today to international peace and security? [...] The queries are about the relevance of the activities of international organizations and about the effectiveness of their action. UNESCO's answers to these questions must be convincing.'

Deze uitspraak van Irina Bokova, Directeur-Generaal van UNESCO, was uitgangspunt en leidraad voor het werkprogramma 2012-2013 van de Nationale Commissie. In dit jaarverslag brengen wij tussentijds verslag uit van onze activiteiten in 2012.

Het veertigjarig bestaan van de Werelderfgoed Conventie (1972-2012) was een prachtig ankerpunt voor allerlei activiteiten van de Commissie, die veel zichtbaarheid hebben gegeven aan de organisatie. Ook de ratificatie door Nederland van het verdrag inzake immaterieel erfgoed leidde tot veel aandacht in de media en betrokkenheid van de Commissie bij evenementen in het culturele veld.

Actuele ontwikkelingen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika kregen in 2012 volop aandacht. In vervolg op de 'Arabische Lente' en de vernietiging van cultureel erfgoed in Mali en Syrië organiseerde de Commissie onder meer een expertmeeting met professionals uit de praktijk. Het thema culturele identiteit in crisis, conflict en transitiegebieden staat in 2013 opnieuw hoog op de agenda binnen UNESCO en de samenleving.

Het bezoek van Bokova aan ons land in april 2012 benadrukte het belang dat UNESCO hecht aan de Nederlandse inzet voor mondiaal duurzaam waterbeheer – van technische kennis tot *water governance* en *water diplomacy*.

Over al deze actuele ontwikkelingen heeft de Commissie informatie verzorgd via verschillende media en externe optredens. Communicatie met de specifieke doelgroepen in het veld én met het algemene publiek is immers een van de kerntaken van de Commissie, en een onmisbare voorwaarde voor het realiseren van UNESCO's doelstellingen en programma's. Daarom heeft de Commissie de afgelopen jaren voluit ingezet op een effectief communicatiebeleid. Onderdeel daarvan was de vernieuwing van de website unesco.nl, die eind 2012 werd gelanceerd.

De Commissie wil de in 2012 doorgevoerde vernieuwingen komend jaar voortzetten en zo goed mogelijk inspelen op actuele thema's die er voor UNESCO en Nederland toe doen. Daarbij zullen we zeker ook de band met andere Nationale Commissies en partners verder versterken.

Greetje van den Bergh
Voorzitter

Robert J. Quarles van Ufford
Algemeen Secretaris

Onderzoek naar scholing en coaching in curriculum-ontwikkeling

In veel landen legt de overheid in een curriculum vast wat scholen hun leerlingen moeten leren. Maar het verschil tussen deze theoretische vaststelling en de praktijk in de klas is vaak groot. UNESCO helpt via trainingen in curriculumontwikkeling om dat gat te dichten. De trainingen zijn gericht op docenten, met als doel dat zij de eisen van het curriculum goed kunnen vertalen naar de praktijk. In 2012 is een onderzoek voorbereid naar de voorwaarden voor trainingen in curriculumontwikkeling. De Nederlandse Nationale Commissie werkt op dit gebied samen met de SLO (Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling) en de UNESCO-instituten IBE (International Bureau for Education, Genève) en IIEP (International Institute for Educational Planning, Parijs). Al tijdens de Algemene Conferentie in november 2011 spraken Commissieleden met de directeur van IBE, Clementina Acado, over een mogelijke inhoudelijke samenwerking tussen IBE en SLO. Daaruit bleek dat beide organisaties graag de handen ineenslaan om trainingen in curriculumontwikkeling te verbeteren. Zo kon de Commissie bij uitstek een schakelfunctie vervullen tussen UNESCO, haar instituten en de maatschappij.

In februari organiseerde de Commissie een brainstorm over activiteiten in het kader van *Education for All* vanuit Nederland. Daaruit kwam naar voren dat een op expertise-uitwisseling gericht samenwerkingsproject aansluit bij de Onderwijsagenda 2015. Deze agenda is vastgesteld tijdens een bijeenkomst van een aantal Nederlandse organisaties en geeft aan wat er volgens hen na het aflopen van de Millenniumdoelen in 2015 moet gebeuren. Doel van de Onderwijsagenda 2015 is de Nederlandse expertise op onderwijsgebied in ontwikkelingslanden te behouden nu de overheid zich op dat punt terugtrekt. Vastgesteld werd dat het samenwerkingsproject tussen SLO, IBE en de Commissie vooral een onderzoekend karakter moet hebben om (beleids)aanbevelingen te kunnen opleveren waar alle partners van profiteren.

Gesprekken met diverse partners in de loop van 2012 toonden aan dat er behoefte bestaat aan een brede(re) kennisbasis op het gebied van curriculumontwikkeling. De betrokken partijen willen de trainingen verbeteren en de capaciteit onder docenten versterken, maar de vraag is hoe. Het is nog onvoldoende duidelijk aan welke voorwaarden een training moet voldoen om succesvol te zijn. Om die voorwaarden in kaart te brengen, worden eerdere en bestaande projecten van SLO, IIEP en IBE geanalyseerd. De principes die daaruit voortvloeien worden vervolgens in de praktijk getoetst bij nieuwe projecten. Het onderzoek is in 2012 gestart, in 2013 zijn de eerste resultaten te verwachten.

A. Ruigrok

Jan Sluimer is Rector van het Oostvaarders College voor Gymnasium, Atheneum, Havo en (bovenbouw) VMBO in Almere. Het Oostvaarders College is sinds 2009 een UNESCO-school.

Over grenzen leren kijken

‘Voordat het Oostvaarders College een UNESCO-school werd, waren veel medewerkers al bezig met internationalisering. Maar de activiteiten waren erg aanbod-gestuurd en incidenteel: er werden geregeld projectsubsidies binnengehaald bij het Europees Platform maar niet alle leerlingen konden daarvan profiteren.

Omdat we structuur en verband in onze activiteiten wilden aanbrengen nodigden we in 2007 een aantal organisaties uit, waaronder UNESCO. Uiteindelijk hebben we besloten een UNESCO-school te worden vanwege de vier UNESCO-thema's: intercultureel leren, vrede en mensenrechten, duurzame ontwikkeling en wereldburgerschap. We willen onze leerlingen de waarde van deze vier thema's laten ervaren en hopen daarmee op kleine schaal bij te dragen aan de ontwikkeling van onze planeet. Dit streven we na met ons hele onderwijs, maar UNESCO is het cement.

Bij al onze UNESCO-activiteiten is de voertaal Engels. De leerlingen vinden de activiteiten over het algemeen prachtig, zeker als ze bij gastgezinnen verblijven. Dat gebeurt meestal in Europa maar we hadden in 2012 ook een uitwisseling met scholieren uit India, en momenteel onderzoeken we de mogelijkheden voor een samenwerking met een school in China. Leerlingen van de VMBO-afdeling Consumptieve Technieken kookten met Italiaanse, Deense en Tsjechische leeftijdgenoten voor Europarlementariërs in Brussel. Dat is mooi, want VMBO's zijn traditioneel minder goed toebedeeld met internationale activiteiten. We hebben een zeer actieve UNESCO-coördinator. Dit jaar organiseerde ze de eerste 'MUNESCO-conferentie', samen met de tien andere UNESCO-scholen voor voortgezet onderwijs. Leerlingen gingen in UNESCO-stijl met elkaar in debat over het wereldvoedselprobleem.

Waar Almeerse jongeren vroeger in Amsterdam en Utrecht gingen studeren, kunnen ze nu naar vrijwel elke universiteit in Europa, Amerika en andere werelddelen. De kansen van onze kinderen zijn wereldwijd veel groter dan alleen in de buurt. Daarom vinden we het wereldburgerschap zo belangrijk.'

UNESCO-scholen en Open Educational Resources (OER)

Van 20 tot en met 22 juni vond het World OER Congres plaats in Parijs. Tijdens deze bijeenkomst spraken experts uit de hele wereld over OER. Ze namen een verklaring aan die lidstaten oproept het gebruik van OER te stimuleren. De Nederlandse delegatie bestond, naast de Nationale Commissie, uit onder anderen vertegenwoordigers van de Open Universiteit, ICT-samenwerkingsorganisatie SURF, de TU Delft en het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW). Ook UNESCO-leerstoelhouder OER Fred Mulder was aanwezig. De betrokken partijen brengen de verklaring 'Paris Declaration on OER' actief onder de aandacht in Nederland.

Verder richt de Commissie zich met name op de rol die OER kan spelen in de inhoudelijke versterking van het UNESCO-schoolprofiel. Het scholennetwerk groeide de afgelopen jaren en de aangesloten scholen besteedden veel aandacht aan kwaliteit. Dat gebeurde onder andere door het ontwikkelen van een kwaliteitskader en het versterken van de coördinatie binnen het netwerk.

Om de kwaliteit verder te versterken en OER op de agenda te zetten, ging de Commissie een samenwerking aan met Kennisnet. De twee organisaties startten een kleinschalig proefproject dat UNESCO-scholen in het voortgezet onderwijs helpt lesmaterialen uit te wisselen via Wikiwijs. Doel is het samenstellen van een basiscollectie aan materialen om de vier UNESCO-thema's (vrede en mensenrechten, intercultureel leren, duurzaamheid en wereldburgerschap) in het lesprogramma te verwerken. De scholen hebben de vrijheid deze thema's op hun eigen manier te verweven met hun onderwijs, maar ze geven aan dat ze ook graag elkaars materialen en ervaringen willen delen. Door een basiscollectie samen te stellen met door de scholen samengesteld en goedgekeurd materiaal, hebben ze allemaal hetzelfde startpunt. Vervolgens kan iedere school nieuw materiaal eenvoudig uploaden. In de basiscollectie past bijvoorbeeld de nieuwe introductiefilm voor jongeren over UNESCO. Daarin legt Anne, voormalig jongerenvertegenwoordiger bij UNESCO, uit waar de organisatie voor staat en wat ze doet. Het filmpje staat op YouTube onder de trefwoorden 'introductie UNESCO'.

Via de speciaal voor de UNESCO-scholen ontwikkelde website www.unescoscholen.nl wijzen de scholen elkaar op hun activiteiten en krijgen ze relevante informatie van onder andere de Commissie en het UNESCO-Secretariaat in Parijs.

Klas 3A1A van Het Oostvaarderscollege uit Almere won de UNESCO online game (zie onder Communicatie). Als prijs mocht de klas een geldbedrag schenken aan een goed doel en werden de leerlingen uitgenodigd voor een bezoek aan Den Haag als internationale Stad van Vrede en Recht. Ze bezochten het Museon en Humanity House. Als goed doel koos de klas *Save the Children*, de organisatie nam het bedrag symbolisch in ontvangst tijdens het bezoek aan Den Haag. Tijdens de prijsuitreiking benadrukte de Algemeen Secretaris van de Commissie dat jongeren belangrijk zijn voor UNESCO en dat er dwarsverbanden moeten worden gelegd tussen de verschillende werkterreinen van de organisatie, zoals ook de online game beoogt.

In november organiseerden middelbare scholen uit het scholennetwerk een MUNESCO; een debatsimulatie van een internationale UNESCO-conferentie (Model UNESCO). Leerlingen van vijf UNESCO-scholen kwamen twee dagen bij elkaar in Zwolle om te discussiëren over het wereldvoedselprobleem en duurzame productie. Het evenement was succesvol en wordt daarom in 2013 opnieuw georganiseerd, dit keer samen met de Stichting Slavernijverleden 2013.

Het netwerk bestond eind 2012 uit twintig scholen: een basisschool, elf middelbare scholen, vijf MBO- en drie HBO-scholen. Er zijn vier oriëntatiescholen. De Commissie streeft naar een kwalitatief sterke uitbreiding van het netwerk.

Water

In haar eigen programma richt de Commissie zich op het gebied van duurzame ontwikkeling met name op het thema water. Als vierde in een serie bijeenkomsten over dit thema organiseerde de themagroep Water samen met onder meer de OESO, Wageningen Universiteit en de ministeries van Infrastructuur en Milieu en Buitenlandse Zaken de workshop '*Water allocation and green growth*'.

De workshop ging in het licht van groeiende mondiale waterschaarste over twee centrale vragen: wat hebben we nodig om water productiever in te zetten en met welke sociale en ecologische kwesties moeten we daarbij rekening houden? Beleidsmakers staan hierbij voor een dilemma. Enerzijds vereisen serieuze investeringen betrouwbare en stabiele eigendomsrechten, anderzijds is juist flexibiliteit nodig om de uitdagingen van de toekomst het hoofd te bieden. Tijdens de *World Water Week* in Stockholm bereidde de themagroep de workshop voor door in een rondetafelgesprek de scope nader te bepalen. De uitkomsten van de waterbijeenkomst dienen als bijdrage aan een OESO-project over *green growth*.

IOC

Op 13 september vond een succesvolle workshop plaats om de belangstelling in kaart te brengen voor en het belang van samenwerking tussen Nederlandse kennisinstellingen, de Nederlandse overheid en de UNESCO Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC). Nederland is nog weinig actief in de wetenschappelijke programma's van de IOC, maar de Nederlandse overheid heeft sinds 2010 bijzondere verantwoordelijkheden voor de Caribische publieke lichamen Bonaire, Saba en St Eustatius. De bijdrage van Nederlandse kennisinstellingen aan IOC-programma's is aanzienlijk, zo bleek tijdens de workshop. Verder werd het nut besproken van verschillende IOC-programma's en -activiteiten voor het werk van de Nederlandse oceanografie.

Regional Consultation on Groundwater Governance

De Nationale Commissie heeft hard gewerkt aan de organisatie van de vijfde Regionale Consultatie van het *Groundwater Governance Project* voor de landen in Europa, Noord-Amerika en Centraal-Azië in 2013.

Niet-duurzame grondwateronttrekking bedreigt de voedsel- en drinkwatervoorziening in grote delen van de wereld. Grondwateronttrekking leidt bovendien tot zeespiegelstijging en die vormt een directe bedreiging voor een land als Nederland. Oplossing van deze problematiek vereist het soort aansturing dat de grenzen van disciplines overstijgt en theorie en praktijk samenbrengt.

Rio+20

UNESCO nam actief deel aan de VN-Conferentie over Duurzame Ontwikkeling Rio+20 in Brazilië. In april attendeerde de Commissie de minister van OCW in een brief op het belang van de UNESCO-invalshoeken voor deze conferentie. Daarin wees zij op het belang van internationale samenwerking op wetenschappelijk gebied en de noodzaak van samenwerking tussen wetenschap en regeringen bij de aanpak van duurzaamheidsproblemen. UNESCO biedt daarvoor een goed podium.

Judith Rietjens is gezondheidswetenschapper en universitair docent bij de afdeling Maatschappelijke Gezondheidszorg aan het Erasmus MC. Ze werkt ook als senior onderzoeker bij de End-of-Life Care Research Group van Ghent University & Vrije Universiteit Brussel. In 2012 won zij de eerste Nederlandse 'For Women in Science' beurs van L'Oréal-UNESCO voor haar onderzoek naar palliatieve sedatie.

Prijs voor vrouwelijk talent

'Op mijn werk ben ik geabonneerd op een mailservice die eens per maand een overzicht stuurt van alle deadlines voor onderzoeksvoorstellen en prijzen. Daarin kwam de nieuwe beurs van L'Oréal-UNESCO voorbij. Enige tijd na mijn inzending kwam het telefoontje dat de jurycommissie mij had gekozen. Fantastisch nieuws, natuurlijk. Het biedt me de kans drie maanden fulltime aan één onderzoek werken. Ik heb zoiets twee keer eerder gedaan in de Verenigde Staten en vond dat inspirerend. Het winnen van een beurs zet je als wetenschapper in de schijnwerpers, dat helpt bij het aanvragen van subsidies voor volgende onderzoeken. En - niet onbelangrijk - een beurs voor vrouwelijke wetenschappers bevordert dat er meer vrouwelijke hoogleraren komen. Op dat punt is nog een wereld te winnen. De beurs vertegenwoordigt een bedrag van 25.000 euro, grotendeels te besteden bij het Netherlands Institute for Advanced Study (NIAS). Bij het NIAS komen wetenschappers uit de hele wereld onderzoek doen. Het is een multidisciplinair instituut, daardoor kan ik bijvoorbeeld met professionals uit de sociale wetenschappen samenwerken. Ik mag een workshop organiseren voor experts in mijn vakgebied en waarschijnlijk ga ik ook naar een internationaal congres. Dankzij de beurs kan ik me verder verdiepen in de praktijk van palliatieve sedatie. Deze vorm van zorgverlening richt zich op patiënten in hun laatste levensfase. Als mensen ernstig lijden en geen verlichting mogelijk is, worden ze in slaap gebracht totdat ze sterven. Ik wil graag weten waarom palliatieve sedatie in het ene land anders wordt toegepast dan in het andere. Omgaan met sterven blijkt namelijk sterk cultureel bepaald. Palliatieve zorg als wetenschappelijk vakgebied staat nog in de kinderschoenen. Er is veel wetenschappelijke ontwikkeling nodig om de praktijk te ondersteunen, daar draagt deze beurs aan bij. Het moeilijke is dat je bij palliatieve zorg te maken hebt met zeer kwetsbare patiënten aan wie je niet altijd meer iets kunt vragen. De dood blijft bovendien voor veel mensen een taboeonderwerp. Ik zie het als een uitdaging ondanks die beperkingen onderzoek te doen waarmee ik medici, zorgverleners en naasten verder kan helpen.'

L'Oréal-UNESCO For Women In Science Beurzenprogramma

Onder het motto '*The world needs science and science needs women*' is in 1998 een partnerschap tot stand gekomen tussen cosmeticaconcern L'Oréal en UNESCO. Het prestigieuze programma kent prijzen toe aan excellente vrouwelijke wetenschappers en verleent beurzen aan jonge vrouwelijke onderzoekers. Het L'Oréal-UNESCO '*For woman in science*'-programma is opgebouwd uit drie onderdelen. Het nationale en regionale beurzenprogramma, de *International Fellowships* en de *Awards*. Alle worden jaarlijks toegekend.

In Parijs ontving de Nederlandse Elza van Deel in maart 2012 één van de vijftien Internationale L'Oréal-UNESCO Fellowships van 40.000 dollar. Van Deel werkt op de afdeling Celbiologie en Genetica van het Erasmus MC in Rotterdam. Op 11 oktober is de eerste Nederlandse L'Oréal-UNESCO *For Women in Science* beurs uitgereikt aan Judith Rietjens. Dit gebeurde tijdens het evenement '*Pump your career*', georganiseerd door het Landelijke Netwerk voor Vrouwelijke Hoogleraren (LNVH) en de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). De bedoeling van de beurs is de doorstroom van vrouwelijke wetenschappers naar de positie van hoogleraar te vergroten. Rietjens ontvangt de beurs voor haar onderzoek naar culturele verschillen bij palliatieve sedatie. Het Nederlandse programma wordt vormgegeven door de Nationale UNESCO Commissie, L'Oréal, het LNVH en het Netherlands Institute for Advanced Study (NIAS).

Waddenlezingen

De samenwerking met de Waddenacademie en het Fries Historisch en Letterkundig Centrum Tresoar in een reeks publiekslezingen rond het Werelderfgoed Waddenzee was opnieuw succesvol. In de lezingen- en documentairereeks 'Wadblik', georganiseerd door de Waddenacademie, verzorgde voormalig Permanent Vertegenwoordiger bij UNESCO Bas ter Haar in januari een lezing met als titel 'Waddenzee wereldzee: UNESCO als rentmeester?'

Het dertiende *International Scientific Wadden Sea Symposium*, dat de Waddenacademie samen met onder meer de Nationale UNESCO Commissie organiseerde, had als onderwerp '*An integrated approach to emerging challenges in a World Heritage Site*'. Vanuit verschillende invalshoeken - van klimaat tot biodiversiteit en toerisme tot ecosysteemdiensten - is uitvoerig belicht wat deze status van het gebied betekent voor verdere beleidsontwikkeling en onderzoeksvragen, en tussen nationale en internationale verplichtingen. Het symposium was een voorbereiding op de trilaterale ministersconferentie begin 2014 in Denemarken.

UNESCO-leerstoele

Met haar leerstoelenprogramma ondersteunt UNESCO onderzoek, training en programma-ontwikkeling binnen het expertisegebied van de organisatie. De leerstoelhouders fungeren als denktanks en bruggenbouwers tussen de academische wereld, de maatschappij, lokale gemeenschappen en beleidsmakers.

De twee leerstoelhouders op het gebied van 'Leren voor duurzame ontwikkeling' namen in oktober deel aan een wereldwijde bijeenkomst van UNESCO-leerstoele

Cultuurconventies

Werelderfgoed

In 2012 bestond de Conventie voor de bescherming van Werelderfgoed veertig jaar. Sinds 1972 hebben meer dan 900 monumenten, cultuurlandschappen en natuurgebieden de status van Werelderfgoed gekregen vanwege hun unieke en universele waarde voor de mensheid. UNESCO had lidstaten, Nationale Commissies en andere betrokken organisaties opgeroepen aandacht te besteden aan dit jubileum. Nederland vierde het veertigjarig bestaan van de Werelderfgoedconventie op diverse momenten, maar specifiek in het derde weekend van juni 2012.

Op 15 juni organiseerde de Nationale UNESCO Commissie samen met de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en van Economie, Landbouw en Innovatie, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Stichting Werelderfgoed de inhoudelijke bijeenkomst 'Waarde en Werkelijkheid van Werelderfgoed' in Teylers Museum in Haarlem. Ruim zeventig erfgoedsspecialisten, beheerders, beleidsmakers en lokale politici luisterden naar sprekers van onder andere het Werelderfgoedcentrum in Parijs, de Erasmus Universiteit en de gemeente Amsterdam. Zij bespraken de kansen en beperkingen van een Werelderfgoedstatus voor Nederlands erfgoed. De deelnemers waren bijzonder positief over het programma. Ze gaven aan nieuwe kennis te hebben opgedaan en de diverse samenstelling van het publiek en de netwerk mogelijkheden te waarderen.

In aanwezigheid van staatssecretaris Zijlstra en de Amsterdamse burgemeester Van der Laan werd het door dezelfde samenwerkingspartners georganiseerde Werelderfgoedweekend op 16 juni officieel geopend in de Rode Hoed in Amsterdam. Tijdens het weekend presenteerden de negen Nederlandse werelderfgoedsites diverse publieksactiviteiten.

Van 24 juni tot 6 juli 2012 vond in Sint Petersburg de 36e vergadering van het Werelderfgoedcomité plaats. De Nationale UNESCO Commissie was vertegenwoordigd in de Nederlandse delegatie. Evenals vorig jaar stond de comitévergadering onder enige politieke invloed. De Nederlandse Commissie zet zich in om deze politisering tegen te gaan en te benadrukken dat het bij het Werelderfgoedcomité om inhoudelijke criteria gaat. Volgens de Commissie hoort de kwaliteit van behoud en beheer van het erfgoed centraal te staan; bescherming en overdracht aan volgende generaties moet meer prioriteit krijgen. De Nederlandse en Vlaamse Commissie organiseerden daarvoor onder meer een workshop in Bratislava op 10 september tijdens de regionale consultaties voor lidstaten. Brede steun vanuit de aanwezige landen leverde een goede basis voor verdere activiteiten gericht op depolitisering van het Werelderfgoedverdrag.

Immaterieel erfgoed

Vanaf 15 augustus 2012 is de Conventie ter bescherming van immaterieel erfgoed in Nederland van kracht. Demissionair staatssecretaris Zijlstra gaf op 2 september het startschot voor de implementatie van het verdrag in Nederland tijdens het Bloemencorso in Zundert. De Nationale UNESCO Commissie wil een communicatieve rol vervullen bij deze implementatie en daarbij de nadruk leggen op de juiste interpretatie en internationale dimensie van het verdrag. De Commissie kreeg veel vragen over de mogelijkheid een traditie te plaatsen op een (inter)nationale lijst van (im)materieel erfgoed, zoals kievitseieren zoeken of de Tilburgse Kermis. Er kwamen ook vragen over het verschil tussen deze conventie en de Werelderfgoedconventie. Via radio-interviews, lezingen, presentaties, workshops, brieven en websiteberichten gaf de Commissie uitleg.

Martijn Manders is hoofd van het Maritiem Programma voor de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Zijn team zet zich in voor Nederlandse ratificatie van de UNESCO-conventie ter bescherming van erfgoed onder water.

Archeologische rijkdom onder water

'Een scheepswrak vertelt geen geïsoleerd verhaal van één land of één bemanning. Neem bijvoorbeeld het wrak Burgzand Noord 10. Het schip is vermoedelijk in Noord-Duitsland gebouwd, en zonk in de zeventiende eeuw op de rede van Texel met een lading uit het Iberisch Schiereiland. Erfgoed onder water verbindt bij uitstek landen en volkeren.

In Nederland geldt tot 24 zeemijlen buiten de kust de monumentenwet, die op veel punten niet genoeg bescherming of duidelijkheid biedt. Bijvoorbeeld over illegaal opgraven: graaf je iets op als je de bodem verstoort of ook als je iets van een vindplaats afhaalt? Buiten die 24 zeemijlen hebben we niets waarmee we erfgoed kunnen beschermen. Maar ook daar liggen scheepswrakken en in de Noordzee bijvoorbeeld het spectaculaire prehistorisch landschap van het Noordzeebekken, op zowel Nederlands, Engels als Noors grondgebied. Het zou mooi zijn als we op basis van het UNESCO-verdrag meer bescherming kunnen bieden. En als we internationaal kunnen gaan samenwerken op basis van de hierin beschreven kwaliteitseisen aan archeologisch onderzoek.

Er worden wereldwijd grote gebieden gescand, voor bekabeling, pijpleidingen, windmolenparken. Apparaten om de zeebodem te scannen zijn tegenwoordig betaalbaar voor elk bedrijf en individu. Er wordt ook veel gevonden. Gelukkig ziet een steeds grotere groep mensen de waarde van de bescherming van onderwater erfgoed. Zo'n veertig landen hebben de conventie geratificeerd, waaronder Spanje, Portugal en onlangs Frankrijk. We hopen dat Nederland zich in 2014 bij hen aansluit.

Nederlandse scheepswrakken liggen overal ter wereld. Het is niet zozeer de bedoeling dat de archeologen van de Rijksdienst deze gaan opgraven en onderzoeken. We zorgen er juist voor dat in de landen zelf meer kennis aanwezig is, met trainingen in onderzoek en management van cultureel erfgoed. De Rijksdienst heeft deze trainingen samen met de regionale organisaties van UNESCO in Parijs en Thailand ontwikkeld. Door de samenwerking met UNESCO hebben meer mensen uit meer landen de trainingen kunnen volgen. Ze hebben nu een platform waarmee ze elkaar kunnen informeren of kunnen samenwerken en hoeven hun kennis niet meer in Europa te halen.

De Nationale UNESCO Commissie kan mensen mobiliseren en bekendheid geven aan het belang van de conventie. Hopelijk kijkt ze ook kritisch naar wat de Rijksdienst doet. Mijn bijdrage is hoogstens een charmeoffensief. Op lezingen en bijeenkomsten vertel ik aan alle rangen en standen over het belang van bescherming van onderwater erfgoed. En over het belang van verantwoord archeologisch onderzoek ervan. Het kan ons immers heel veel leren over onze geschiedenis.'

CC Flickr/fras1977

CC Flickr/David Sessoms

De relatie met de andere cultuurconventies was het onderwerp van de Erfgoedarena die in samenwerking met de Reinwardt Academie werd georganiseerd. De Nationale UNESCO Commissie had als speciale gast Cécile Duvelle uitgenodigd, zij is hoofd van de sectie Immaterieel Erfgoed van UNESCO in Parijs. Zo'n 100 studenten, erfgoedprofessionals en beleidsmedewerkers van de ministeries van OCW en Buitenlandse Zaken namen deel aan de Erfgoedarena.

Musea en collecties

Eveneens in samenwerking met de Reinwardt Academie werd op 27 april de expertmeeting *'Protection and promotion of museums and collections in the context of the UNESCO 1954 and 1970 Conventions'* georganiseerd. Aanleiding was de resolutie die Brazilië indiende tijdens de Algemene Conferentie in 2011 om te komen tot een nieuw UNESCO-instrument dat musea en collecties moet beschermen en onder de aandacht brengen. Vijftien Nederlandse museum-experts spraken over de positie van musea binnen de huidige Cultuurconventies van 1954 voor de bescherming van cultureel erfgoed tijdens gewapend conflict en 1970 voor de bestrijding van illegale handel van cultuurgoederen, de *Code of Ethics* van The International Council of Museums (ICOM) en de (on)wenselijkheid van een nieuw internationaal instrument.

Gewapend conflict en illegale handel

In 2012 kwamen zowel de 1954 Conventie als de 1970 Conventie vaak in het nieuws. De Werelderfgoedsites in Mali en in Syrië hadden bijzonder te lijden onder vuurgevechten. Ook ander erfgoed en culturele objecten werden bedreigd en soms zelf vernietigd. De Nationale UNESCO Commissie heeft meermaals via haar website en andere communicatiekanalen aandacht besteed aan de verwoestingen van het cultureel erfgoed, en gewezen op de internationale verplichtingen van de 1954 en 1970 conventies.

Erfgoed onder water

De Commissie heeft op basis van het door haar in 2011 uitgebrachte Advies in 2012 diverse keren aandacht gevraagd bij de betrokken overheidsinstellingen voor ratificatie van de 2001 Conventie voor de bescherming van cultureel erfgoed onderwater.

Sites in the City

Op 9 januari vond het symposium *'Sites in the City'* plaats over het behoud van archeologisch en historisch erfgoed in de stedelijke context. Het symposium werd georganiseerd door de Commissie en het Rijksmuseum voor Oudheden. De effecten van massatoerisme en politieke interventies op steden als Luxor, Sakkara, Mekka, Rome, Athene en Amsterdam werden via case studies geanalyseerd.

Cultuureducatie

In mei organiseerde de Nationale UNESCO Commissie samen met Cultuurnetwerk Nederland, het Fonds voor Cultuurparticipatie en het Jeugdcultuurfonds het symposium *'Kunsteducatie met kwaliteit - voor iedereen?'* Dit evenement vond plaats in de eerste UNESCO Internationale week voor cultuureducatie.

Marco de Niet is directeur van Digitaal Erfgoed Nederland en lid van het Nederlandse Memory of the World-comité.

Historie en heden digitaal

'Veel mensen kennen de Werelderfgoedlijst van UNESCO voor gebouwen. Minder bekend is de lijst met documenten van uitzonderlijk cultureel, wetenschappelijk en/of historisch belang. Dit Memory of the World Register (MoW) bevat ook Nederlandse bijdragen, zoals het dagboek van Anne Frank. Nederland heeft sinds 2011 een Memory of the World-comité.

Digitalisering helpt kwetsbare originelen te beschermen. Soms is het voldoende de digitale versie te bewaren. Je kunt een origineel bovendien digitaal verrijken, denk aan een archiefstuk van de West-Indische Compagnie met handschriftherkenning. Dat is niet haalbaar voor alle archieven, instanties zullen stukje bij beetje collecties digitaliseren. Er is ook informatie die alleen online bestaat. Een deel daarvan is waardevol om te bewaren. UNESCO wees al in 2003 in een Charter op de noodzaak van beleid voor het behoud van culturele digitale informatie. Een conferentie afgelopen september in Vancouver ging vooral over dit onderwerp.

Ik sprak in Vancouver over de ervaringen in ons land met grootschalige digitale archivering. De Koninklijke Bibliotheek (KB) was wereldwijd de eerste bibliotheek met een archief voor digitale wetenschappelijke publicaties. Het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid coördineert één van de grootste digitaliseringsprojecten ter wereld. Beide organisaties lopen aan tegen de variëteit in digitale informatie. Geschreven publicaties worden bijvoorbeeld vaak aangevuld met videofilmpjes. De infrastructuur die nodig is om dat materiaal te behouden, groeit sterk. Voor het beheer van digitale archieven worden structurele voorzieningen gebouwd, maar die zijn vaak projectmatig gefinancierd. Onderhoud blijft achter, met alle risico's van dien. Een ander thema is de relatie met private partijen. Zowel de KB als Beeld en Geluid werken samen met bedrijven die investeren in technologische ontwikkelingen. Als zo'n bedrijf een systeem niet rendabel kan maken, haakt het mogelijk af. Verder is de realisatie van shared services belangrijk. De KB en Beeld en Geluid hebben hun systemen ontwikkeld voor zichzelf. Het zou mooi zijn als musea en archieven er ook gebruik van kunnen maken. UNESCO is betrokken bij het opzetten van een platform dat bibliotheken en archieven inzicht geeft in de richting waarin de media-industrie zich ontwikkelt. Dat helpt te bepalen in welke vorm zij digitale informatie het beste kunnen bewaren. Zo werken UNESCO en MoW-comités op diverse terreinen samen.'

International Programme for the Development of Communication (IPDC)

Nederland is tijdens de 36e Algemene Conferentie in het najaar van 2011 gekozen in de Raad van het IPDC. De commissie heeft in voorbereiding op de raadsvergadering van maart 2012 geadviseerd over een aantal punten op de agenda. Dit betrof het VN-brede actieplan *'The Safety of Journalists and the Issue of Impunity'* en het debat over *'Gender and Media: getting the balance right'*.

In samenwerking met de Permanent Vertegenwoordiger bij UNESCO is met het ministerie van Buitenlandse Zaken overlegd over de mogelijkheden van het IPDC-programma als platform voor de *Freedom On Line* Coalitie. UNESCO was betrokken bij de organisatie van de tweede conferentie van deze coalitie in Nairobi in september 2012.

Open Access

In april nam de algemene vergadering van de All European Academies (ALLEA, de verzamelde Europese Academies voor Wetenschappen) de verklaring *'Open Science for the 21st century'* aan in aanwezigheid van Eurocommissaris Neelie Kroes (Digitale Agenda) en Jānis Kārkliņš, assistent Directeur-Generaal voor Communicatie en Informatie bij UNESCO. Het idee voor deze verklaring was ontstaan in een overleg tussen de Eurocommissaris en de voorzitters van de NWO, de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW) en de Nationale UNESCO Commissie in vervolg op de expertmeeting *'A global perspective on Open Access'*. In overleg met de Commissie zijn onderdelen van UNESCO's visie op Open Access in de tekst van de ALLEA-verklaring opgenomen.

De Commissie heeft UNESCO als partner geïntroduceerd bij de organisatie van de Berlin-10 Conferentie over *Open Access* die in november plaatsvond in Stellenbosch, Zuid-Afrika. Zij verzorgde de goed bezochte workshop *'Open Access advocacy through academies of sciences'*

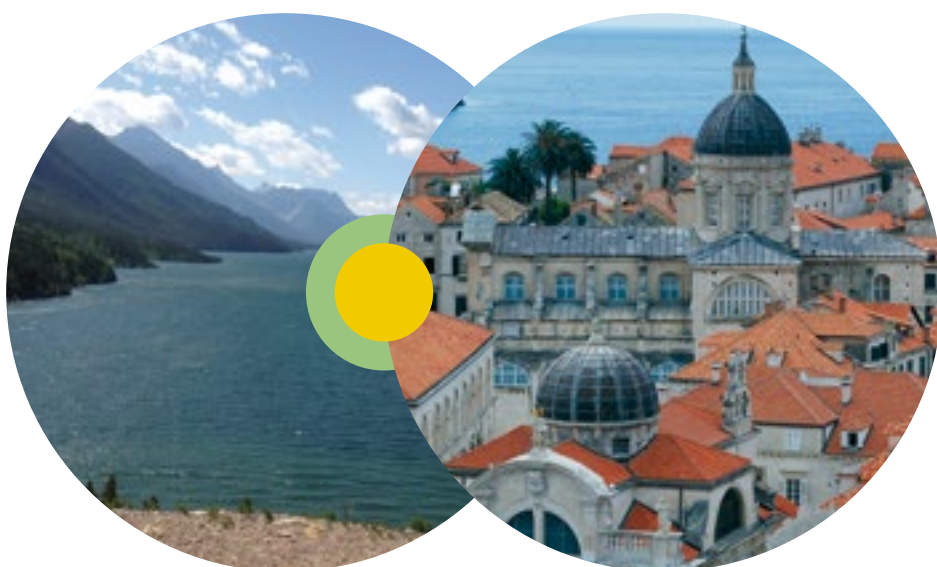

Flickr/Muffet

and other national scientific organisations'. Deze had als doel de rol van nationale academies en andere nationale wetenschappelijke organisaties te onderzoeken bij het verbeteren van de toegang tot wetenschappelijke kennis, en dan met name in Afrika. Voor de workshop waren sprekers uitgenodigd van de Afrikaanse Academies van Wetenschappen, de International Council for Science (ICSU) en van ALLEA. Het in de workshop ontstane idee om Directeur-Generaal Irina Bokova de Berlijn Declaratie te laten ondertekenen is door het UNESCO-secretariaat in Parijs overgenomen. Het secretariaat nodigde de Commissie uit de resultaten van de workshop te presenteren tijdens de 'WSIS+10 review meeting Towards knowledge societies for peace and sustainable development' in februari 2013 in Parijs. In vervolg op deze activiteiten heeft de Europese Commissie het UNESCO-secretariaat in Parijs en de Nationale Commissie gevraagd in 2013 te blijven samenwerken op het gebied van Open Access.

Memory of the World

In mei presenteerde de Commissie in Warschau op een UNESCO-expertmeeting over het Memory of The World-programma de plannen voor een onderzoek naar de werking van enkele grote Nederlandse projecten rond digitaal bewaren, in samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek en het Instituut voor Beeld en Geluid. Dit onderzoek resulteerde in het artikel 'Preserving digital heritage: the UNESCO Charter and developments in the Netherlands.' Tijdens de wereldwijde conferentie 'Memory of the World in the digital age: digitization and preservation' in september in Vancouver presenteerden de Commissie en het Nederlandse Memory of the World Comité dit artikel. De Commissie verleende assistentie bij de voorbereiding op de slotsessie van de Vancouverconferentie, waar ideeën over een mogelijke revisie van het UNESCO 'Charter for the Preservation of the Digital Heritage' (2003) werden voorgelegd. Verder had de Commissie zitting in het comité dat de tekst van de Vancouver Declaratie heeft opgesteld. Hierbij zijn zowel de resultaten van het werk van de Commissie rond het Charter ingebracht als het door de Nederlandse Rijksarchivaris in zijn rol van voorzitter van het *International Council of Archives* (ICA) voorgestelde idee van een *digital agenda*. Dit behelst het instellen van een flexibele overlegstructuur voor erfgoedinstellingen, overheden en industrie om concrete belemmeringen die duurzame opslag van digitaal materiaal verhinderen uit de weg te ruimen.

Bert Brugman - CC Flickr/stacy

Sinds 18 december 2010 gaat een golf aan revolutionaire activiteiten en demonstraties door een groot aantal Arabische landen, bekend als de ‘Arabische Lente’. Onvrede over het sociaaleconomisch beleid van de autoritaire regimes en gebrek aan vrijheid en toekomstperspectief hebben geleid tot opstanden en protesten in veel Arabische landen. De recente ontwikkelingen hebben grote invloed op de gemeenschappen in het Midden-Oosten en de Noord-Afrikaanse (MENA) regio en stellen UNESCO voor nieuwe uitdagingen in postconflict-situaties en landen in transitie.

De recente gebeurtenissen onderstrepen de rol die UNESCO als gespecialiseerde VN-organisatie kan vervullen in postconflict-situaties en landen in transitie, met name waar het gaat om de verbetering van onderwijs, persvrijheid, vrijheid van meningsuiting en cultuur. Eén van UNESCO's doelstellingen is om tijdens en na conflicten of rampen het herstel van onderwijs, wetenschappen, cultuur en media te bevorderen.

Ook de Nationale Commissie hield zich het afgelopen jaar bezig met (post)conflictsituaties en landen in transitie. De rol van UNESCO in (post)conflictsituaties en landen in de MENA-regio stond centraal tijdens de internationale expertbijeenkomst die de Nationale Commissie op 17 en 18 december 2012 organiseerde. Deze bijeenkomst in het Rijksmuseum van Oudheden had als thema *‘UNESCO's conflict and post-conflict approaches, its Conventions and other international (policy) initiatives in North Africa and the Middle East’*. Er kwamen mogelijkheden ter sprake voor het versterken en concretiseren van internationaal beleid en programma's op het gebied van (post)conflictsituaties en transformatieprocessen. De internationale bijeenkomst bestond uit een selecte groep experts en beleidsmedewerkers, waaronder verschillende vertegenwoordigers vanuit UNESCO Parijs, de UNESCO regio- en liaisonkantoren in Amman, Beiroet, Brussel, Cairo, Geneve en Tunis, de Nederlandse overheid en internationale organisaties zoals het International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (ICCROM), de European Association of History Educators (EUROCLIO), het Prins Clausfonds en het Centre for International Heritage Activities (CIE).

De discussies bouwden voort op eerdere bijeenkomsten die de Commissie in 2010 en 2011 organiseerde op het gebied van (post)conflict- en (post)distastersituaties (PCPD). Via presentaties en feedbackdiscussies formuleerden de deelnemers aanbevelingen binnen de hoofdthema's:

- erfgoedsamenwerking met als doel sociale cohesie, wederopbouw en herstel;
- capaciteitsopbouw als educatieve strategie;
- de zichtbaarheid van UNESCO in (post)conflictsituaties en transformatieprocessen
- de rol van media in deze processen.

De aandacht ging naar de rol van UNESCO in de verschillende fases van wederopbouw. Hierbij werd de coördinerende rol van de veld- en regiokantoren benadrukt. Bovendien beschikt UNESCO, anders dan sommige andere VN-organisaties, over de noodzakelijke expertise om ook richtlijnen en programma's voor reconstructie, wederopbouw en vredesopbouw voor de lange termijn te ontwikkelen.

Mogens Schmidt is bij UNESCO in Parijs verantwoordelijk voor de veldoperaties van de zestig UNESCO-kantoren wereldwijd en hoofd van het Post-conflict en post-disaster Platform.

Perspectief voor wederopbouw

‘In landen waar recent een oorlog of natuurramp is geweest gaat vanzelfsprekend de eerste aandacht naar primaire levensbehoeften, zoals huisvesting, voedsel en gezondheidszorg. Parallel daaraan probeert het Post-conflict en post-disaster (PCPD) Platform van UNESCO vanaf dag één te werken aan herstel van cultuur en onderwijs. Met name de opvang van kinderen is cruciaal om te voorkomen dat een complete generatie verloren gaat omdat zij niet naar school kunnen of hulp ontbreekt bij het verwerken van traumatische ervaringen. Dat risico bestaat bij uitstek in landen met een jeugdige bevolking. In sommige Arabische Staten is meer dan de helft van de mensen jonger dan dertig jaar. Als zij geen perspectief krijgen op werk of opleiding creëer je een voedingsbodem voor radicalisme.

In december 2012 organiseerde de Nederlandse UNESCO Commissie een expertmeeting over cultuur, media en educatie in het Midden-Oosten en Noordelijk Afrika. Zulke bijeenkomsten zijn van groot belang voor UNESCO omdat daar internationale experts bij elkaar komen die dagelijks in PCPD-situaties werken. Met de uitwisseling van kennis en ervaringen evalueren ze onze programma's vanuit de praktijk. Daardoor weten we wat goed gaat en waar we onze strategie moeten aanpassen.

De belangrijkste uitkomst van de expertmeeting is voor mij de erkenning van wat UNESCO kan bijdragen in PCPD-regio's. Onze activiteiten richten zich op de langere termijn met als doel dat mensen hun samenleving weer kunnen opbouwen. Die hulp moet zo snel mogelijk beginnen. In Mali kun je niet maanden afwachten hoe het conflict zich ontwikkelt. Je moet naar Timboektoe om te redden wat er te redden valt aan cultureel erfgoed. Je moet multimediacentra helpen opzetten zodat mensen elkaar in hun eigen taal en via media die iedereen kent kunnen informeren over waar bijvoorbeeld medische zorg beschikbaar is. In Liberia hebben we met onze inspanningen voor de verzoeningscommissie bijgedragen aan vreedzame toenadering tussen voormalige vijanden.

Uit de expertmeeting blijkt ook dat het voorkomen van rampen en oorlogen aandacht vraagt. Dankzij waarschuwingssystemen voor tsunami's bleef de schade na aardbevingen in de Indische en Stille Oceaan beperkt. In Pakistan heeft UNESCO systemen helpen bouwen om de bevolking te beschermen tegen overstromingen. Collega's van mij waren recent naar een conferentie over het Grote Merengebied. Daar zijn we een campagne gestart om vrede en cultuur in de regio te stimuleren. Op die manier proberen we de cyclus van zich herhalende conflicten te doorbreken. Een groot probleem is landen bereid te vinden ons werk financieel te steunen. Het meeste donorgeld gaat naar primaire levensbehoeften. Daarom is het belangrijk dat mensen UNESCO vertrouwen en daadwerkelijk zien dat ons werk bijdraagt aan langdurige vrede en veiligheid. Daar kunnen nationale UNESCO-commissies een prominente rol in spelen, de Nederlandse commissie doet dat zeker.’

De belangrijkste conclusies en aanbevelingen van de bijeenkomst zijn samengevat in de *'Leiden Recommendation'*. Hierin staat onder meer dat UNESCO's werk in gebieden die getroffen zijn door rampen of conflicten moet worden versterkt zodat de organisatie daar een coördinerende rol kan spelen bij het herstel van onderwijs, cultuur en media. Eén van de aanbevelingen luidt het ontwikkelen van praktische richtlijnen om UNESCO's betrokkenheid in het veld te ondersteunen, met name op het gebied van cultuur. Verder zijn trainingen en capaciteitsopbouw-programma's nodig om bewustzijn te creëren over het bestaan van richtlijnen en de uitvoering hiervan. Een belangrijke conclusie was dat UNESCO meer betrokken dient te worden bij internationale crisisrespons-plannen en dat cultuur moet worden opgenomen in het VN-systeem voor humanitaire hulp.

Sinds de succesvolle conferentie is de Commissie in overleg met UNESCO in Parijs over haalbare vervolgactiviteiten op het gebied van (post)conflictsituaties en landen in transitie. Het medeontwikkelen van praktische richtlijnen voor het beschermen van cultureel erfgoed in crisis-situaties behoort tot de mogelijkheden. In 2013 geeft de Commissie hier verder vorm aan. Het volledige overzicht van de conclusies en aanbevelingen staat in een rapport dat in het eerste kwartaal van 2013 is gepresenteerd.

Rob Zeldenrust is Permanent Vertegenwoordiger van het Koninkrijk der Nederlanden bij UNESCO in Parijs en adviserend lid van de Nationale UNESCO Commissie in Nederland.

Laveren tussen inhoud en politiek

‘De Nationale UNESCO Commissie en de permanente vertegenwoordiging profiteren van elkaars kennis en netwerken. De commissieleden komen uit alle relevante maatschappelijk velden, ze weten wat leeft bij politici en beleidsmakers van overheid en private organisaties. Bovendien hebben ze ieder een eigen netwerk waarmee wij als overheidsvertegenwoordigers niet automatisch contact hebben. Wanneer commissieleden naar Parijs komen voor vergaderingen bij UNESCO overleggen we soms vooraf of we gaan er gezamenlijk heen. Onze delegatie maakt dankbaar gebruik van de grote inhoudelijke kennis van de Nederlandse commissieleden, veel internationale overleggen zijn namelijk inhoudelijk complexer geworden.

In 2012 hebben onze organisaties onder meer effectief samengewerkt op het gebied van vrijheid van meningsuiting en de bescherming van journalisten. Bij dit onderwerp zie je grote verschillen tussen de lidstaten. Daarom is het goed dat de partijen die tot de Nederlandse achterban van de Nationale UNESCO Commissie behoren ook hun eigen internationale netwerken hebben, zodat we veranderingen vanuit verschillende hoeken en op verschillende niveaus kunnen bewerkstelligen.

Uiteraard houd ik de Nationale Commissie op de hoogte van ontwikkelingen bij UNESCO in Parijs. Zware dossiers zijn op dit moment de hervorming van de organisatie en de verslechterde financiële positie. De Verenigde Staten staakten in 2011 hun bijdrage aan UNESCO toen de Palestijnse Autoriteit toetrad. Volgens een wet uit begin jaren negentig mag het land niet bijdragen aan een internationale organisatie waarvan de Palestijnen lid zijn. Het gevolg is dat UNESCO over bijna een kwart minder financiële middelen beschikt dan normaal. En dat terwijl de regering Obama vierkant achter UNESCO staat. De politieke realiteit blijkt soms weerbarstig.

De aandacht voor organisatorische zaken mag de inhoudelijke taak van UNESCO niet overschaduwen. Neem de strijd die we voeren tegen het vervolgen en intimideren van mensen om hun seksuele geaardheid. Onze minister van Onderwijs wil op dit gebied graag samenwerken met UNESCO. Nederland speelt ook een belangrijke rol in de mondiale aanpak van het waterprobleem. De Nederlandse overheid en UNESCO werken bijvoorbeeld nauw samen in het UNESCO-IHE instituut voor watereducatie in Delft. Het levert jaarlijks een kleine 200 masters en PhD's van over de hele wereld in watermanagement af. Deze mensen keren terug naar hun land om daar hun kennis toe te passen en te delen. Ook in Delft bevindt zich het IGRAC, het internationale grondwatercentrum dat Nederland en UNESCO eveneens ondersteunen. Dit soort samenwerking brengt volkeren en landen bij elkaar. Daar is UNESCO ooit voor opgericht.’

Bezoek Directeur-Generaal UNESCO

Op 24 en 25 april kwam Irina Bokova, Directeur-Generaal van UNESCO, naar Nederland.

Op 24 april hield zij de eerste ‘*UN Water Talk*’ bij het Institute for Water Education (IHE).

De volgende dag sprak ze tijdens de diplomaceremonie van de masterstudenten van IHE.

De Nationale Commissie organiseerde op 25 april een werklunch waarbij Commissieleden, de Voorzitter, Algemeen Secretaris en enkele genodigden met de Directeur-Generaal van gedachten wisselden over UNESCO-thema's. Op 25 april opende Irina Bokova ook een tentoonstelling over immaterieel erfgoed in de hal van het ministerie van OCW. Deze tentoonstelling kwam voort uit het project ‘*In the picture*’ van de jongerenvertegenwoordigers UNESCO van de NJR.

Regionale consultatie

De Algemeen Secretaris van de Commissie nam deel aan de regionale consultatie voor lidstaten en Nationale Commissies in Bratislava. Hier werd gesproken over UNESCO's nieuwe *Medium Term Strategy* voor de periode 2014-2021 en het nieuwe vierjarenprogramma. Tijdens deze bijeenkomst verzorgde de Algemeen Secretaris samen met de Vlaamse Commissie een goed bezochte workshop over de toekomst van de Werelderfgoed Conventie en de depolitisering van het Werelderfgoed Comité. Aansluitend op deze bijeenkomst nam hij deel aan de ‘*16th Quadrennial meeting of National Commissions to UNESCO of the Europe and North America Region*’. Hier werd onder meer gesproken over de verhouding van de Nationale Commissies tot het Secretariaat in Parijs en de lidstaten naar aanleiding van de recente evaluatie van de organisatie en haar werkwijze. Ook de samenwerking tussen Commissies onderling kwam aan bod. Aan de hand van *best practices* is geïnventariseerd op welke concrete onderwerpen zij het beste kunnen samenwerken. Met een aantal Commissies uit omliggende landen zijn hierover intussen concrete afspraken gemaakt.

Communicatie

Het in 2010 gestarte project ‘Vergroten Bereik en Zichtbaarheid’ is begin 2012 afgerond.

De vernieuwingen voortvloeiend uit het project zijn ingebed in de dagelijkse praktijk. Effecten zijn onder meer een intensievere journalistieke productie, hogere bezoekcijfers van de website (www.unesco.nl), een groter aantal nieuwsbriefabonnees en meer volgers op sociale media. Op een speciaal voor jongeren ontwikkelde online game kwamen honderden inschrijvingen binnen. Een klas van het Oostvaarderscollege in Almere won de game (zie onder Onderwijs).

De implementatie van de nieuwe communicatiestrategie leidde tot een nadere analyse van de website van de Commissie. Uit dit onderzoek bleek dat de techniek van de site en het ontwerp een grote rem vormden op gewenste innovaties in het communicatiebeleid. In overleg met het ministerie van OCW is een projectvoorstel geformuleerd om de site in zijn geheel opnieuw te ontwikkelen en ontwerpen. De nieuwe website moest de Commissie beter in staat stellen op een eigentijdse manier te berichten over haar werk, de activiteiten van UNESCO en daaraan gerelateerde onderwerpen. In december is de nieuwe site gelanceerd. Hiermee kan de Commissie flexibeler en sneller inspelen op de actualiteit. De site presenteert de vier UNESCO-domeinen - onderwijs, wetenschap, cultuur en communicatie&informatie - met meer samenhang en in (internationale) context. Vanuit het gekozen onderwerp (veelal werelderfgoed) kan de bezoeker relevante dossiers bekijken, bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs (erfgoed-educatie) of wetenschap (erfgoed en klimaatverandering). De Engelstalige sectie is uitgebreid, de integratie met sociale media is sterk verbeterd en bijeenkomsten of andere agenda-items kunnen prominenter onder de aandacht worden gebracht. Vlaggenschip is de interactieve Werelderfgoedkaart. Deze ontsluit alle werelderfgoedlocaties in de wereld in het Nederlands en bij vrijwel ieder erfgoed staat een fotoserie.

De Commissie bracht dit jaar voor het eerst een publieksversie uit van haar Jaarverslag. Verder zijn een introductiefilm voor jongeren ontwikkeld en poster- en promotiemateriaal voor de UNESCO-scholen.

Commissieleden, de Algemeen Secretaris en bureaumedewerkers gaven bij verschillende gelegenheden lezingen en presentaties of namen deel aan debatten over aspecten van het werk van UNESCO.

Activiteitenoverzicht

Adviezen:

- Rio+20 (april)
- *Memory of the World* (september)
- UNESCO *'Plan on Safety of Journalists and Combating Impunity'* (september)

Publicaties:

- *'Preserving digital heritage: the UNESCO Charter and developments in the Netherlands Climate Change, Water Stress, Conflict and Migration'*
- *'Report on international expert meeting on UNESCO's Conflict and Post-Conflict approaches'* (18-19 december 2012)

Expertmeetings/symposia:

- *'Sites in the city'* (januari)
- Deelname aan paneldiscussie *Open Education Week* (maart)
- Erfgoedarena over relatie immaterieel erfgoed en de overige cultuurconventies (april)
- Expertbijeenkomst *'Protection and promotion of museums and collections in the context of the UNESCO 1954 and 1970 Conventions'* (april)
- Symposium 'Kunsteducatie met kwaliteit - voor iedereen?' (mei)
- Workshop op expertmeeting *Memory of the World* (mei)
- Bijeenkomst 'Waarde en werkelijkheid van Werelderfgoed, 40 jaar Werelderfgoed', Teylers Museum (juni)
- Rondetafelgesprek Immaterieel erfgoed (september)
- Workshop IOC (september)
- Workshop *'Water allocation and green growth'* (november)
- *13th International Scientific Wadden Sea Symposium* (november)
- Workshop *'Open Access Berlijn-10 Conferentie'* (november)
- Expertbijeenkomst over (post)conflictsituaties en transitieprocessen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika (december)

Overig

- Communicatiestrategie 40 jaar Werelderfgoedconventie (1972-2012)
- Foldermateriaal, posters on-line communicatie voor Werelderfgoedweekend (juni)
- Workshop 'Immaterieel erfgoed en duurzame ontwikkeling tijdens Springtij' (september)
- Workshop 'Werelderfgoed tijdens Regionale Consultatie' in Bratislava (september)
- Officiële opening van de eerste landelijke manifestatie voor immaterieel erfgoed in Fort Groenekan bij Utrecht, tevens presentatie verzorgd (september)
- Posters voor UNESCO-scholennetwerk (september)
- Uitreiking eerste Nederlandse L'Oréal-UNESCO *'For Women in Science'* beurs (oktober)
- Lezing over immaterieel erfgoed bij de jaarvergadering van ICOM Nederland in het Openlucht Museum (oktober)
- Introductiefilm UNESCO: <http://youtu.be/pLdtbCwll-o> (november)
- MUNESCO (november)
- Compleet vernieuwde website: www.unesco.nl (december)

Samenstelling Commissie

Commissieleden

Jan van den Akker
Greetje van den Bergh
Rietje van Dam-Mieras
Dirk van Delft
Yvonne Donders
Josee van Eijndhoven
Anke van Kampen
Susan Legêne
John Marks
Wim Weijland
Erik-Jan Zürcher

Adviserende leden

Anita Conijn
Karin Dekker
Ilona Rozenboom
Anne Schepers
Rob Zeldenrust

Algemeen Secretaris

Robert Quarles van Ufford

Bureaumedewerkers

Marieke Brugman
Martijn van Eck
Andrea Imhof
Sophie Primot
Guggi Schaeffer von Wienwald
Gerald Schut (september 2012- maart 2013)
Koosje Spitz
Vincent Wintermans

Themagroepen

Themagroep UNESCO-Scholen/OER

Anke van Kampen	Nationale UNESCO Commissie, voorzitter
Greetje van den Bergh	Nationale UNESCO Commissie
Marieke Brugman	Bureau Nationale UNESCO Commissie
Anja Bachs-Plugge	Haagse Hogeschool
Ron Dekker	Carolus Clusius College (vanaf september 2012)
Antoine Heideveld	Agentschap NL
Herman van Holt	CINOP
Hester Jelgerhuis	SURF
Robbie van Kippersluis	CINOP
Anne de Leeuw	NJR (tot juni 2012)
Joke van der Leeuw	EUROCLIO
Stephan Meershoek	Europees Platform
Elvira Arkesteijn	Europees Platform
Fred Mulder	OU
Robert Quarles van Ufford	Algemeen Secretaris
Jos Rikers	OU
Anja Roozeveld van der Ven	Oostvaarderscollege (tot september 2012)
Ilona Rozenboom	NJR (vanaf juni 2012)
Anne Schepers	NJR
Annette Thijs	SLO
Jenne van der Velde	SLO

Themagroep Water in mondiale veranderingsprocessen

Josee van Eijndhoven	Nationale UNESCO Commissie, Voorzitter
Greetje van den Bergh	Nationale UNESCO Commissie
Rietje Van Dam-Mieras	Nationale UNESCO Commissie
Sophie Primot	Bureau Nationale UNESCO Commissie
Robert Quarles van Ufford	Algemeen Secretaris Nationale UNESCO Commissie
Huub Savenije	Nationaal Comité IHP
Henk van Schaik	Water Partner
Andras Szöllösi-Nagy	UNESCO-IHE
Pieter van der Zaag	UNESCO-IHE
Michael van der Valk	Nationaal Comité IHP

Themagroep UNESCO in post-conflict en post-disaster situaties

Susan Legêne	Nationale UNESCO Commissie, voorzitter
Greetje van den Bergh	Nationale UNESCO Commissie
Paul Aarts	Zeytun Academic / UVA
Georg Frerks	Universiteit Utrecht en Wageningen conflict en disaster
Cees de Graaff	SICA
Marja van Heese	Erfgoedinspectie
Andrea Imhof	Bureau Nationale UNESCO Commissie

Gerd Junne	voorheen UVA en stuurgroep Prins Claus Fonds CER
Bert Meijerman	Ministerie van Buitenlandse Zaken
Laurie Neale	Europa Nostra
Niels ten Oever	Free Press Unlimited
Robert Quarles van Ufford	Algemeen Secretaris Nationale UNESCO Commissie
Mirjam Shatanawi	KIT
Koosje Spitz	Bureau Nationale UNESCO Commissie
Deborah Stolk	Prins Clausfonds
Wim Weijland	Nationale UNESCO Commissie

Themagroep Cultuurconventies

Anke van Kampen	Nationale UNESCO Commissie, Voorzitter
Lucky Belder	Centrum voor Intellectueel Eigendomsrecht
Greetje van den Bergh	Nationale UNESCO Commissie
Daan van Dartel	KIT
Yvonne Donders	Nationale UNESCO Commissie
Sabine Gimbrère	Gemeente Amsterdam
Andrea Imhof	Bureau Nationale UNESCO Commissie
Cornelieke de Klerk	oud-jongerenvertegenwoordiger UNESCO
Riemer Knoop	Gordion Cultureel Advies
Susan Legêne	Nationale UNESCO Commissie
Robert Quarles van Ufford	Algemeen Secretaris Nationale UNESCO Commissie
Ilona Rozenboom	NJR (vanaf juni 2012)
Anne Schepers	NJR
Steph Scholten	UVA
Cas Smithuijsen	Boekmanstichting
Koosje Spitz	Bureau Nationale UNESCO Commissie
Carol Westrik	Westrik Consultancy

Themagroep Duurzame toegang tot informatie

Erik-Jan Zürcher	Nationale UNESCO Commissie, Voorzitter
Greetje van den Bergh	Nationale UNESCO Commissie
Margreet Bouma	NWO
Dirk van Delft	Nationale UNESCO Commissie
Peter Doorn	DANS
Marc Dupuis	SURF
Rik Janssen	KNAW
Marga Koelen	Universiteit Twente
John Marks	Nationale UNESCO Commissie
Marco de Niet	Digitaal Erfgoed Nederland
Robert Quarles van Ufford	Algemeen Secretaris Nationale UNESCO Commissie
Marcel Ras	Koninklijke Bibliotheek
Heiko Tjalsma	DANS
Vincent Wintermans	Bureau Nationale UNESCO Commissie
Michel Wesseling	ISS

Colofon

NATIONALE UNESCO COMMISSIE

Jaarverslag 2012

Tekst

Interviews, tekstredactie

Design

Productie

Nationale UNESCO Commissie

Christel van Dam en Ellen Meijer

Ratio Design, Haarlem

Druno en Dekker Drukkers, Noordwijkerhout